

ترانه‌های لاله‌زار

(جلد اول)

گزینش و نِت‌نگاری
محمود بامداد

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز

تکبیا

نشر خُنیاگر

تلفن: ۴۴۶۶۸۹۴۳ (تلفکس) و ۰۹۱۹۱۲۶۸۱۰۶

Email: khonyagarPub@gmail.com

کانال نشر خُنیاگر: telegram.me /khonyagarPublications

ترانه‌های لاله‌زار (جلد اول)

گزینش و نت‌نگاری محمود بامداد

نت‌نویسی کامپیوتری محمود بامداد

آوانویسی اشعار شهاب‌منا

صفحه‌آرایی شهاب‌منا

طراحی جلد محمدصادق حیدری

چاپ اول ۱۳۹۷

تعداد ۱۰۰۰ جلد

© حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابم: ۶-۰۰-۹۰۱۴۶۲۱-۹۷۹-۰-۶ ISMN: 979-0-9014621-0-6

قیمت: ۴۰۰۰۰
تومان

فهرست مطالب

۶	مقدمه
	نُت‌ها و اشعار:
۸	۱. آمنه (نوا)
۱۰	۲. بت‌پرست (شور)
۱۲	۳. با توقهرم تا به قیامت (ابوعطا)
۱۴	۴. لب کارون (عراق افشار)
۱۶	۵. مرو با دیگری (شور)
۱۸	۶. خوش به حال دیوونه (افشاری)
۲۰	۷. دوست دارم می‌دونی (ابوعطا)
۲۲	۸. زوّار (ابوعطا)
۲۶	۹. یادت می‌اد؟ (دشتی)
۲۸	۱۰. نمی‌شه (شور)
۳۰	۱۱. وای وای وای (دشتی)
۳۲	۱۲. هرگز نمی‌بخشم تورا (دشتی)
۳۵	۱۳. خسته‌ام از تو (شور)
۳۸	۱۴. معما (شور)
۴۲	۱۵. می‌دونم تنگه دلت (دشتی)
۴۴	۱۶. گل مریم (فریژین)
۴۶	۱۷. غروب پاییزه (شور)
۴۸	۱۸. عزیزترینم (شور)
۵۰	۱۹. دعوت (شور)
۵۳	۲۰. ترانه قایقران (عراق افشار)

مقدمه

قطعات این کتاب از نظر مقام و ملودی برگرفته از ردیف موسیقی دستگاهی و نمونه ساده آن، و از نظر کلام تابع عروض شعر فارسی اند و اصطلاحاً به نام موسیقی «کوچه بازاری» شناخته می‌شوند که در واقع موسیقی مردمی (پاپ) ایرانی است. موسیقی مردمی در همه ملل بوده و دارای بیان ساده، روان و به دور از تکلف مفاهیم با استفاده از موسیقی و کلام است. ناز و نیاز عاشق و معشوق گاه با کلامی پرطمطراق و مزین به صنایع ادبی و سرشار از واژه‌آرایی‌های ظریف، نشسته بر آهنگی پیچیده و پریپیچ‌وتاب، به گوش اهل فن می‌رسد و گاهی کلامی ساده و نغمه‌ای روان بیانگر همان احساس است که به گوش صاحب‌دلان می‌رسد.

صد هزاران ساز و در هر یک نوایی مختلف

چون نهادم گوش جان یک ناله مستانه بود

دو نکته در هر قطعه بسیار مهم می‌باشد: ۱. صنعت و فن؛ ۲. مفهوم. عموم قطعات کوچه‌بازاری از نظر صنعت و فن در ملودی و شعر ساختاری ساده دارند و ویژگی اصلی آنها بیان ساده و همه‌فهم آنهاست. هر چند بسیاری از قطعات این ژانر از نظر مفهوم شعر مضامین فکاهی و سطحی دارند و احتمالاً کاربرد این ژانر (تفریح و سرگرمی) دلیل آن می‌باشد، قطعاتی که در این مجموعه گلچین شده مضامین شعری مورد قبول و بعضاً فاخر و ملودی‌هایی دارند که ذوق و نبوغ و بی‌آلایشی آهنگسازان این قطعات را می‌رساند؛ آهنگسازان و ترانه‌سرایانی که عموماً در گمنامی فعالیت می‌کردند و حتی اگر آهنگساز یا ترانه‌سرای بنام در این ژانر فعالیت می‌کرد نام و نشانی از خود در اثر به جا نمی‌گذاشت تا شاید روزی، خاطره‌ای، نوشته‌ای، نام صاحب اصلی اثر را مشخص می‌کرد.

ویژگی مهم قطعات این کتاب مقبولیت و رواج آنها در نسل‌های بعدی است بدون کوچک‌ترین تلاش و عمدی. حتی بعضاً مضامین یا گوشواره کلام این ترانه‌ها به صورت ضرب‌المثل بین مردم رواج دارد. مسلماً نگاه تحقیق‌آمیز به این ژانر حاکی از ناآگاهی و عدم شناخت عمیق ملودی و شعراست؛ چه بسیارند ملودی‌ها و کلام‌های پُرزینت با مفاهیم سطحی.

دیده‌ای خواهم که باشد شه‌شناس

تا شناسد شاه را در هر لباس

ویژگی دیگر این ژانر موسیقی اجرای دلنشین، صمیمانه و بی‌تکلف آن است؛ به معنای اینکه خواننده و نوازنده کاملاً به حس و حال و بیان ملودی و کلام آگاه است. اکثر هنرمندان این ژانر تحصیلات موسیقایی نداشتند و به‌طور ذوقی و تجربی توانایی خوب خواندن و خوب نواختن را داشتند و این ذوق خداداد و آن ذاتی کاملاً در آثارشان شنیده می‌شود که البته در بسیاری از ژانرهای دیگر به گوش نمی‌رسد.

شاهد آن نیست که مویی و میانی دارد

بنده طلعت آن باش که آنی دارد

نکته مهم دیگر اینکه بسیاری از افراد که بدون آشنایی قبلی یا توسط خانواده و نزدیکان با موسیقی ایرانی آشنا شده‌اند اولین علاقه مندی و جذب به موسیقی ایرانی را از موسیقی کوچه و بازار کسب کرده‌اند و آشنایی با دستگاه‌ها، ملودی‌ها، اشعار و ترانه‌های ایرانی را مدیون زبان ساده فهم و روان این موسیقی هستند که البته هنر در سادگی است.

توضیحاتی درباره نت نگاری این کتاب

۱. ترانه‌ها ترانه‌ها به ساده‌ترین شکل ممکن نت نگاری شده و در نگارش آنها علائم تزئین، مثل دُرّاب، مالش و...، استفاده نشده تا برای نوازندگان مبتدی و متوسط تمامی سازها قابل استفاده باشند. بنابراین، نوازندگان پیشرفته خود می‌توانند ترانه‌ها را بنا بر تکنیک ساز خود تنظیم و اجرا کنند.
 ۲. تمامی نت‌ها در محدوده صوتی سازهای موسیقی دستگامی نوشته شده‌اند. بنا بر گستره صوتی ساز و سلیقه نوازنده می‌توان ملودی و تکرارهای آن را از محدوده‌ای هم‌تریا زیرتر نواخت.
 ۳. در جمله‌ای از ترانه «خسته‌ام از تو» نت‌های کروماتیک به کار رفته است که با کوک سنتور قابل اجرا نیست. بنابراین، در نگارش آن هم جمله اصلی و هم جمله پیشنهادی که با سنتور قابل اجرا باشد درج شده است.
 ۴. در اجرای ترانه «گل مریم» با سنتور می‌توان برای پرهیز از تغییر کوک شور سُل به جای لایمُل از لاکُرن، و به جای می‌بکار از می‌گُرن استفاده کرد.
 ۵. در اجرای ترانه «خسته‌ام از تو» با سنتور می‌توان برای پرهیز از تغییر کوک شور سُل به جای لایمُل از لاکُرن استفاده کرد.
 ۶. توالی راست و چپ مضراب‌ها در نت نگاری حاضر برای سنتور در نظر گرفته شده است و در اجرا با ساز دیگر امکان تغییر دارد.
 ۷. باتوجه به اینکه در دستیابی به نام آهنگساز و ترانه‌سرای هریک از ترانه‌ها به اسامی متفاوتی برخورد کردم، در چاپ فعلی نام ایشان را درج نکردم تا باعث رنجش صاحبان اصلی و انتقال اطلاعات اشتباه نشوم. امید است پس از حصول اطمینان این مهم در چاپ‌های بعد محقق شود.
- در پایان، به هنرمندان بی‌ادعای این ژانر موسیقی، خاصه آنها که حتی نام و نشانی از خود به جا گذاشتند و با زبان آثارشان با اهل عشق هم‌زبانی کردند، درود می‌فرستم.
- تا زدم لافِ هنرخواجه به هیچم نخرد
بی‌هنرشو که هنرهاست در این بی‌هنری

محمود بامداد

اردیبهشت ۱۳۹۷، تهران

آمنه

♩ = 120

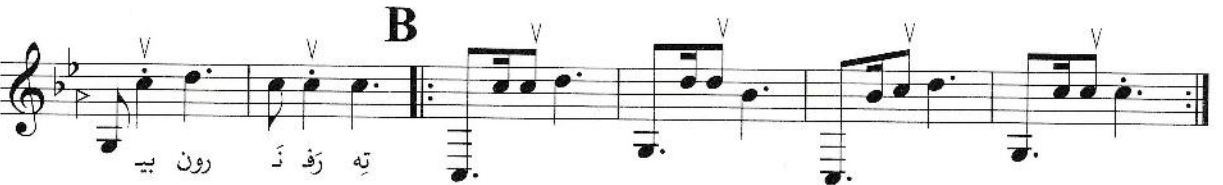
توم چش نه م آ

نه م ب ذاع ج زت توم آخ نه م آ نه م ب را شم جا

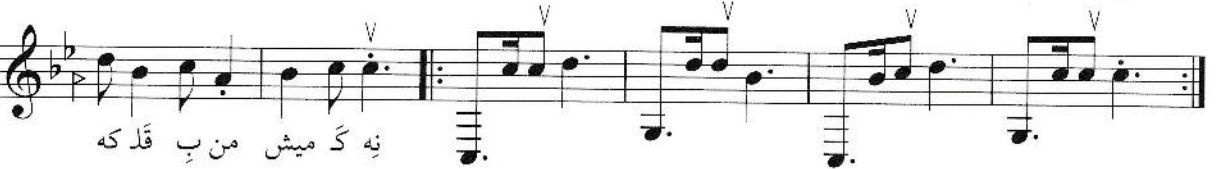
دل از تو ر مه تیه رف گ تیش آ تیت دس ز تم جو

رون بیه

کن ز قهر نه م آ نه ز می توی را ب من ب قلد نه م آ

نه گ میش من ب قلد که

تو ز یا نیه قی عر جون تو ز ناز تون مقف دل

نه م آ تو ز نا به لا ول ای من ش هو ده بر زت نا

دل تو بی نه و آ نه مد ی لا ب د کر تو م نا
 نه م ن جوی لا ب
 A-B

آمنه چشم تو جام شراب منه	آمنه اخم تورنج و عذاب منه
آمنه ز دست آتیش گرفته	مهرتوازدل بیرون نرفته
آمنه قلب من برای تو می زنه	آمنه قهر نکن که قلب من می شکنه
دل مفتون ز ناز تو چون غرق نیاز تو	نازت برده هوش من ایولله به ناز تو
آمنه نام تو درد و بلای منه	آمنه بی تو دل بلای جون منه

The Songs of Lālezār

Selection and Notation
Mahmood Bāmdād

ترانه‌های این کتاب از نظر مقام و ملودی برگرفته از ردیف موسیقی دستگاهی و نمونه ساده آن، و از نظر کلام تابع عروض شعر فارسی اند و اصطلاحاً به نام موسیقی «کوچه‌بازاری» شناخته می‌شوند که در واقع موسیقی مردمی (پاپ) ایرانی است. عموم این ترانه‌ها از نظر صنعت و فن در ملودی و شعر ساختاری ساده دارند و ویژگی اصلی آنها بیان ساده و همه‌فهم‌شان است. هرچند بسیاری از اشعار ترانه‌های کوچه‌بازاری - به دلیل کاربرد تفریحی و سرگرمی این موسیقی - فکاهی و سطحی‌اند، آثاری که در این مجموعه گلچین شده‌اند مضامین شعری مورد قبول و بعضاً فاخر، و ملودی‌هایی دارند که ذوق و نبوغ و بی‌آلایشی آهنگسازان این قطعات را می‌رساند. ویژگی مهم ترانه‌های این کتاب مقبولیت و رواج آنها در نسل‌های بعدی است، به قسمی که بعضاً مضامین یا گوشواره کلام این ترانه‌ها به صورت ضرب‌المثل بین مردم رواج دارد. بسیاری از افراد که بدون شناخت قبلی یا توسط خانواده و نزدیکان با موسیقی ایرانی آشنا شده‌اند اولین بار با شنیدن موسیقی کوچه‌بازار جذب موسیقی ایرانی شده‌اند و آشنایی با دستگاه‌ها، ملودی‌ها، اشعار و ترانه‌های ایرانی را مدیون زبان ساده‌فهم و روان این موسیقی هستند.

کتاب
شهرخسپاکو

9 790901 462106

بتهوون

مرکز موسیقی بتهوون شیراز